

Nuchterheid is troef bij de restauratie van Kasteel Coevorden

Eeuwenlang al staan ze aan elkaar vast, het Kasteel en het Gouvernment in Coevorden, met een enkele deur als doorgang. Lange tijd hebben de bewoners en gebruikers van de twee gebouwen die deur betwist. Sinds de zomer van 2010 is dat definitief anders. Na een langdurige verbouwing annex restauratie zijn beide gebouwen niet langer alleen maar belendende percelen; als restaurant (het Kasteel) en de keuken waar alle lekkers wordt klaargemaakt (het Gouvernment) horen ze nu ook echt bij elkaar.

Boven Kasteel Coevorden en het Gouvernment: voorheen burenen tegen wil en dank, tegenwoordig een innig ensemble

Verwoest én gered door oorlog

Voor de wortels van kasteel Coevorden moet je heel diep graven in de geschiedenis, bijna duizend jaar. Dan kom je uit bij een versterking die in het midden van de elfde eeuw werd gebouwd bij een voorde, een doorwaadbare plek in de rivier waardoor vee werd gedreven. Uiteraard zat er een gedachte achter de bouw. De voorde maakte deel uit van een belangrijke middeleeuwse handelsweg tussen Duitsland en Groningen. Vanuit de versterking kon die route worden bewaakt en er kon een passant gelijk tol worden geheven op het gebruik van de doorwaadbare plaats. Deze lucratieve business zorgde voor groei en bloei en het ontstaan van het plaatsje Coevorden. Ook het kasteel zelf groeide groter in de loop der tijd, maar tijdens de Tachtigjarige oorlog liep het grote averij op toen het door prins Maurits werd veroverd op de Spanjaarden. Het werd hersteld en als ambtswoning van de drost van Drenthe in gebruik genomen. Omdat Coevorden nu in handen was van de Republiek, kwam er ook een gouverneur. Voor hem werd begin 17^e eeuw, aangrenzend aan het kasteel, het Gouvernment gebouwd.

Beide gebouwen hebben in de daaropvolgende eeuwen diverse andere functies gekregen. Het Gouvernment werd bijvoorbeeld in de 19^e eeuw een tijdje als militair hospitaal gebruikt. In 1900 nam de gemeente Coevorden het pand in gebruik als raadhuis. Het kasteel verwerd in de 18^e eeuw tot woonhuis en pakhuis en raakte behoorlijk in verval. In de 20^e eeuw kwam de sloophamer een paar keer dreigend dichtbij maar WOII en geldgebrek brachten redding. In de jaren 60/70 kon er zelfs gerestaureerd worden.

Meedenken over de aanpak

Sinds 2008 trekken het kasteel en het Gouvernment op naar een gezamenlijke toekomst. Jos Wijland (oprichter van Châteaux et Residences Gastronomiques, een organisatie waarbij veertien kastelen en landhuizen in Nederland en België zijn aangesloten) begon toen met de verbouwing van het ensemble tot châteaue-hotel- en restaurant. Hij schakelde Boersma Stukadoorswerken uit Nijeveen in om de gevel van het Gouvernment aan te pakken. Het gebouw was ooit ingepakt in 10 cm dikke gevelisolatie, maar daaronder zat een oude stuclaag met blokverband.

“We hadden onze handen vol aan het stukadoorswerk”

Die moest weer terugkomen. Bart Boersma zag het niet zitten om de oude stuclaag, een cementmortel die op sommige plekken flink wat schade had, helemaal te verwijderen. Hij vreesde dat dat het gebouw meer kwaad dan goed zou doen. “Volgens mij was het veel beter om alle gaten in gevel en stuclaag op te vullen met een cementmortel. Daar een gaas overheen zetten zodat je een mooi compact systeem hebt, dan een cementmortel aanbrengen waar je het blokverband in maakt en vervolgens afschuren.” De stukadoor haalde Buker Afbouwproducten erbij om mee te denken over die aanpak. Omdat de verwachting was dat er extreem veel zouten in de gevel zouden zitten, liet Henny Buker monsters van de ondergrond nemen en analyseren. Er bleken alleen onder in de sokkel bouwschadelijke zouten (sulfaten, nitraten en chlorides) te zitten, voor de rest was het te verwaarlozen. “Dat gaf mij het idee dat het niet nodig was om de oude mortel te verwijderen en een saneermortel aan te brengen maar dat we het prima konden saneren zoals Bart had voorgesteld”, zegt de producent/importeur van afbouwmaterialen.

Schoenmaker blijf bij je leest

Nadat de losse delen van de oude pleisterlaag waren verwijderd, kon worden begonnen met de nieuwe bepleistering. Dat deden

Boven en rechts Het oude stucwerk op de gevel van het Gouvernement is zoveel mogelijk gespaard. De nieuwe laag is er overheen aangebracht en voorzien van een wapeningsweefsel om schade te voorkomen.

‘If it ain’t broke, don’t fix it’

de stukadoors met een reeks cementgebonden producten uit het Flotec & Flocem-assortiment, materialen uit de eigen fabriek van Buker. Met Flocem Lightmortel werd de oude pleisterlaag aangeheeld en gaten in het oude metselwerk dichtgezet. Daarna werd de gevel uitgevlakt met Flocem Multimortel. Om de spanning te verdelen en eventuele scheurvorming te voorkomen is in die mortellaag een

Boven Met Flocem Lightmortel werd laagdikte gecreëerd om een blokverband met voegen van bijna een centimeter diep te kunnen maken.

wapeningsweefsel aangebracht, Flocem VWS. Omdat de gevel van het Gouvernement weer een blokverband moest krijgen, moesten de stukadoors van Boersma voor laagdikte zorgen. Dat gebeurde met Flocem Lightmortel, die werd in een 1 cm dikke laag aangebracht. Een dag later werd het blokverband uitgelijnd, een klus die Bart Boersma aan de timmerman overliet. “Als stukadoor moet je dat niet zelf willen doen als er een timmerman rondloopt die dat beter kan,” vindt hij. De volgende dag krabden zijn mensen de 8 mm diepe voegen uit. “Dat is zo mooi van die Lightmortel, dat ie 1 tot 2 dagen dag behoorlijk goed bewerkbaar blijft.” Een paar dagen laten schuurden de stukadoors de gevel af met Flocem Multi Top structuurputz. “Dat was fijn aan dit werk, we hebben elke laag veel tijd kunnen geven voor we met de volgende laag verder gingen”, zegt Bart Boersma. “Dat is belangrijk, cementproducten hebben droging nodig, zeker als je verschillende lagen over elkaar aanbrengt.” Henny Buker heeft alle vertrouwen in de gekozen oplossing. “Ik ben van mening dat dit werkt. Als de cementlaag er al 100 jaar op zit en alleen wat gescheurd is door zijn hardheid maar verder goed intact is, waarom zou je hem dan verwijderen?”

Opdrachtgever:

Wijland Beheer B.V., De Wijk

Architect:

Bureau B+O Architecten, Meppel

Aannemer:

Bouwbedrijf Poortman, Veeningen

Bouwbegeleiding:

H. Mars van Woonscan Projectmanagement, te Meppel

Stukadoer en vloerenlegger:

Boersma Stukadoorswerken, Nijveen

Links en onder Anno 2010 staat het Gouvernement er weer knap bij. Ook van binnen is het pand opgeknapt, met strak stucwerk.

Strak interieur

De restauratie van de gevel bleek het begin van een langlopend project voor Boersma Stukadoorswerken, de opdrachtgever wilde dat bedrijf uit Nijeveen ook de binnenkant van het Gouvernement aanpakke. In het pand moest op de begane grond de keuken van het aangrenzende restaurant het Kasteel komen, en op de eerste verdieping een kookstudio waar groepen kookworkshops kunnen volgen. Het interieur moest een strakke uitstraling krijgen. Boersma realiseerde dat onder meer door gipsplaatwanden voor de gevel te plaatsen en die glad te pleisteren met Lutece gips. Ook de binnenwanden en de plafonds zijn glad gepleisterd. Aanvankelijk was het idee om de plafonds nog te voorzien van klassiek lijstwerk, maar dat heeft Bart Boersma weten te voorkomen. "Dat zou niet hebben gepast bij de strakke uitstraling. Ik heb de opdrachtgever ervan weten te overtuigen dat een simpele plint mooier zou zijn." Naast het stukadoorswerk in het Gouvernement legde zijn bedrijf er ook de zandcementdekvloeren. "Die hebben we klaar gemaakt voor een afwerking met een kunststofgietvloer. Ook dat kunnen we zelf doen maar we hadden onze handen vol aan het stukadoorswerk."

Meedenken met de opdrachtgever

Na het interieur in het Gouvernement konden de stukadoors door naar het Kasteel om ook daar het interieur op te lappen. Ook daar moest een vloer worden gelegd, op de eerste verdieping. De balkenvloer moest worden genivelleerd en er moesten akoestische maatregelen worden getroffen. De eerste gedachte was om dat met een zandcementvloer te doen, maar dat zou veel te zwaar worden, zeker met een verloop van bijna 20 cm. "Daarom hebben we het zand vervangen door perlite, dat is ruim 10 x lichter", zegt Henny Buker.

Dat was een vieze donkere ruimte waar de schimmel op de wanden stond

Flotec®
 bouwchemische producten
 vloersystemen

FloCem®
 universele mortels
 gevel isolatiesysteem
 renovatie- en uitvlakmortels

Buker Afbouwproducten BV - Hengelo
 Tel.: 074-2916447 Fax.: 074-2916457
 www.flotec.nl www.flocem.nl

Het gebouw was ooit ingepakt in 10 cm dikke gevelisolatie

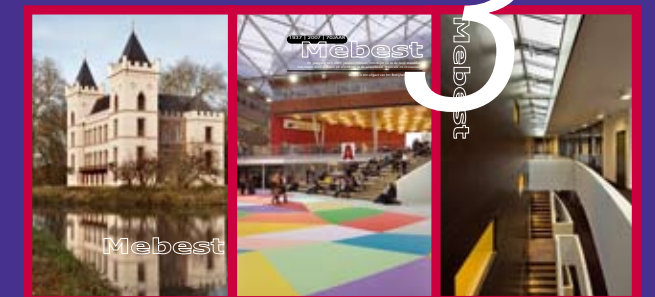

Uiteraard moest er in het Kasteel ook het nodige stukadoorswerk worden gedaan. Vooral de kelder had veel te lijden gehad van vocht. "Dat was een vieze donkere ruimte waar de schimmel op de wanden stond", zegt Bart Boersma. "We hebben er een Flocem saneerputz systeem opgezet, tot 1,5 meter hoogte." Voor de wanden in de andere ruimtes van het Kasteel werd het principe 'If it ain't broke, don't fix it' gehanteerd. Oftewel, de saneerputz werd maar spaarzaam ingezet; de meeste reparaties werden met Flocem Zoutsper gegrundeerd en uitgevlakt met Multi Top structuurputz van Flocem gedaan. "Je moet alleen saneren waar dat echt nodig is", vinden zowel Bart Boersma als Henny Buker. "Dus alleen saneerputz gebruiken om ernstige vochtproblemen op te lossen. Je moet je realiseren dat de vochthuishouding van Kasteel Coevorden aanzienlijk verbeterd is. De verflaag die de gevel van het Kasteel afsloot is verwijderd. Zaken als kapotte regenpijpen zijn hersteld en er is drainage aangelegd. Daarnaast is het kasteel nu bewoond zodat de binnentemperatuur redelijk constant is. Dus waarom zou je dan met dure saneerputzen gaan werken op plaatsen waar dat helemaal niet noodzakelijk is?" ■

Boven en links In de kelder van het Kasteel was saneren met een saneerputz noodzakelijk; in andere ruimtes volstond het om de wanden met Multi Top structuurputz de 'kasteellook' te geven.

Interessant project in het verschieft?
 Mooi werk gemaakt?
 Geef het aan ons door voor
 een reportage!

Kijk voor de contactgegevens
 op pagina **3**

Mebest